

СЕКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ І ЛОГІСТИКИ

УДК 330

*О.В. Комеліна, д.е.н., професор,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ

Глобальні виклики та ризики, що пов'язані із воєнним станом в Україні (24.02.2022) супроводжуються величезним впливом на економіку всього світу. За оцінками українських та зарубіжних економістів негативні наслідки війни будуть колосальними. За даними Міністерства економіки України на 10 областей України, де йдуть бойові дії, припадає половина ВВП, де ключові позиції займали території Харківської, Київської областей, м. Маріуполь. Економічні втрати України важко оцінити, але вже зрозуміло, що вони становитимуть від третини до половини ВВП, за іншими оцінками вони сягатимуть більше \$500 млрд. Багато логістичних ланцюжків повністю розірвані, багато підприємств знищено фізично, деякі не можуть працювати в режимі війни. Але крім економічних втрат, відбуваються величезні втрати людського капіталу, об'єктів виробничої, транспортної, соціальної інфраструктури тощо. Швидко скорочуються джерела наповнення бюджету, зростають бюджетні витрати, знижуються доходи від підприємницької діяльності, але зростають витрати на соціальну підтримку населення, надання гуманітарної допомоги тощо [1]. За даними МВФ істотно погіршився прогноз щодо зростання глобального ВВП з 4,4 % до 3,6% у 2022 р. За цими прогнозами економіка України скоротиться на 35 % через розв'язану війну [2].

Запроваджені інструменти державного менеджменту в Україні на початок війни забезпечили надходження доходів (НБУ), сплату дивідендів держбанками, податків від підприємницької діяльності, що дало змогу забезпечити відшкодування ПДВ, соціальні виплати, обслуговування боргових зобов'язань тощо. Перебудова Державного бюджету країни у цей час є найскладнішим питанням та вимогою часу. Водночас уряд України ініціював запровадження механізму підтримки українського бізнесу переважно шляхом відстрочок зі сплати податків. Але цей механізм має бути деталізованим з урахуванням особливостей функціонування різних секторів економіки країни. Іншими механізмами підтримки української економіки мають стати шість Фондів: Підтримки армії (основний), Гуманітарний, Відновлення житла та інфраструктури, Підтримки бізнесу, Макрофінансової стабільності, обслуговування та погашення зовнішнього боргу.

На тлі відновлення світової економіки від пандемії коронавірусу, за інформацією МВФ, увесь світ охоплений кризами, що виникли у наслідок війни (цінові шоки, нові енергетичні виклики, розгортання інфляції, світова продовольча та енергетична безпека тощо). Подальша ескалація конфлікту буде супроводжуватися нищівними економічними наслідками. Найбільші втрати загрожують Україні, яка практично повністю відрізана від світової торгівлі, а необхідна логістична інфраструктура зруйнована або непридатна до експлуатації: морські порти, аеропорти, дороги, мости тощо. Порушення транспортних коридорів супроводжується порушенням інформаційних, матеріальних, ресурсних, людських логістичних потоків, серед яких для світової економіки найважливішими є зміни в енергетичній та продовольчій логістиці. Україна забезпечує значну частину світового експорту пшениці, що по суті визначає стан продовольчої безпеки багатьох країн світу [3].

За таких обставин менеджмент підприємства в умовах воєнного стану потребує перегляду існуючих інструментів, де особливу роль відіграють інформаційно-комунікаційні (різноманітні інформаційні технології, підходи, інструменти та заходи), застосування яких має на меті вихід з кризи або послаблення її наслідків, що спровоковані як військовим діями на території України, так і глобальними їх проявами. Завдання постають у тому, щоб наука, наукова діяльність навіть за кризових умов та надзвичайних подій розвивалися системно, заплановано, враховували новітні процеси, прогнози майбутніх станів країни, світових ринків, лідерів економіки та науково-технічного прогресу.

В Україні в умовах воєнного стану пріоритетними стають проблеми дійового інформаційного менеджменту підприємств у різних сферах економічної діяльності та різної форми власності, що перетворюється у вагомий інструмент стратегічного і оперативного управління, оскільки відбуваються тотальні зміни внутрішнього та зовнішнього середовища; доступності людських, технологічних, фінансових та інших ресурсів. Це вимагає зміни змісту інформаційної діяльності, її модернізації та наближення до європейських стандартів. Окрім цього, важливим є забезпечення інформаційної безпеки функціонування економічного сектору, а також поглиблення координації та взаємодії інформаційної сфери із стратегічними завданнями національної безпеки.

Література

1. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60619288>
2. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/04/19/world-economic-outlook-april-2022>.
3. <https://forbes.ua/news/eskalatsiya-viyini-v-ukraini-matime-nishchivniy-vpliv-na-svitovu-ekonomiku-mvf-05032022-4238>